

STRESZCZENIE

Stan i struktura populacji morwy białej (*Morus alba L.*) na terenie Wrocławia

Wprowadzanie obcych gatunków na tereny poza obszarem ich naturalnego zasięgu wiąże się z dużym ryzykiem, jednak w obliczu zmian klimatycznych okazuje się koniecznością. Zasadne stało się poszukiwanie nowych gatunków roślin ozdobnych i użytkowych, odpornych na suszę, upały i zanieczyszczenia, mogących zastąpić rodzime i dotychczas uprawiane obce drzewa i krzewy. W obu przypadkach odpowiednim kandydatem do nasadzeń w południowo-zachodniej Polsce wydaje się morwa biała. Celem badań było scharakteryzowanie obecnego stanu i struktury wrocławskiej populacji tego gatunku, określenie wpływających na nią czynników oraz prognoza odnośnie jej przyszłego rozwoju w warunkach dużych aglomeracji miejskich. Ponadto wytypowanie osobników o szczególnie korzystnych cechach użytkowych pod względem owocowania, przydatnych w dalszej hodowli. Badania prowadzono w latach 2017-2020 na terenie Wrocławia. Szczegółowe obserwacje dotyczyły 10. stanowisk morwy białej, dla których opracowano charakterystykę fenologiczną na tle warunków termicznych w kolejnych sezonach, a także dokonano morfologicznej i biochemicznej analizy owoców, porównując ze sobą poszczególne stanowiska. Stwierdzono związek rozmieszczenia i liczebności sztucznych nasadzeń morwy na terenie Wrocławia z poziomem urbanizacji oraz rozmieszczeniem Miejskiej Wyspy Ciepła, a jednocześnie brak analogicznych zależności w przypadku częstości spontanicznych odnowień tego gatunku. Obserwowano istotne czasowe zróżnicowanie faz fenologicznych morwy białej zarówno w kolejnych latach, jak i pomiędzy poszczególnymi stanowiskami. Początek dojrzewania był wysoko i wysoce istotnie skorelowany z badanymi współczynnikami termicznymi. Badane stanowiska morwy charakteryzowały się dużą zmiennością masy, długości i średnicy owoców, zarówno pomiędzy poszczególnymi stanowiskami, jak i w kolejnych latach, a także silnym zróżnicowaniem biochemicznym liści i owoców. Zawartość pierwiastków w glebie nie miała wpływu na skład biochemiczny liści ani wielkość owoców morwy białej. Niniejsze badania mogą stanowić wstęp do dalsza selekcja i hodowli fenotypów żeńskich wyróżniających się szczególną obfitością owocowania i cechami jakościowymi owoców, dostosowanych do uprawy w polskim klimacie.